

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cultura

Pla d'Acció Cultural de Moià

Ajuntament de Moià

PLA D'ACCIÓ CULTURAL DE MOIÀ

Febrer de 2006

Diputació de Barcelona
2006

Índex

1. Preàmbul.....	5
1.1. Presentació.....	7
1.2. Metodologia de treball.....	7
2. Estat de la cultura a Moià.....	9
2.1. Moià: el poble i la seva gent.....	11
2.2. La cultura i la dinàmica ciutadana.....	15
2.3. La política cultural de l'Ajuntament: línies generals.....	19
3. Propostes per a una millora de la cultura a Moià.....	27
3.1. Els actius principals de la cultura a Moià.....	29
3.2. Propostes de millora internes de l'Ajuntament.....	30
3.3. La política cultural municipal: responsabilitats i compromisos....	31
3.4. Cap a un reforç de les relacions entre els agents: l'Ajuntament i les entitats.....	32
3.5. Els equipaments culturals com a serveis troncats.....	33
3.6. Un esforç per a la comunicació.....	37
3.7. L'aposta comarcal com a eix de treball de la cultura, una proposta transversal a tota l'acció cultural.....	37
4. Crèdits.....	39

1. PREÀMBUL

1.1. PRESENTACIÓ

Moià és un municipi culturalment prou actiu. D'això en són una mostra els seus habitants, entitats i institucions. Tot i així el fort creixement de població i els canvis socio-demogràfics que aquest comporta, fan que calgui parar esment cap a l'evolució del fet cultural i la seva gestió a Moià.

Es veu, així doncs, la necessitat d'estructurar una política cultural que permeti orientar l'acció pública però també la de les entitats i altres agents en un projecte comú en els propers anys.

Amb aquest objectiu es presenta aquest document, que vol ser una proposta per avançar en la creació de noves línies d'actuació però també en la reorientació de les existents. En aquest sentit es planteja una reordenació de les funcions dels equipaments culturals, de l'oferta existent, del paper dels agents, dels pressupostos econòmics esmerçats en la cultura, del paper dels òrgans de decisió i gestió, etc. En síntesi, de tot allò que configura una aposta per una nova política cultural.

1.2. METODOLOGIA DE TREBALL

Per tal de dur a terme aquesta feina s'ha desenvolupat un seguit de processos de treball documental, consultiu i d'anàlisi que han permès a l'equip redactor recollir i establir un Diagnòstic de l'estat de la cultura a Moià i un conjunt de propostes que han de permetre millorar alguns dels seus aspectes més importants.

En síntesis, la feina desenvolupada en diferents fases al llarg d'aquests últims mesos ha estat:

1. Anàlisi documental, integrada d'una banda per l'explotació estadística i cartogràfica de les dades de caràcter demogràfic i socioeconòmic, i de l'altra pels indicadors disponibles referits a la despesa municipal, la formació, creació i consum cultural i, per últim, les activitats i nivells d'ocupació d'equipaments.
2. D'altra banda, s'han analitzat la bibliografia, els estudis i reflexions existents sobre el territori i la temàtica en qüestió, per tal de poder incorporar les aportacions anteriors que encara eren vigents. S'entén aquesta fase de treball com a un element transversal que s'ha desenvolupat en paral·lel al conjunt de les diferents fases aquí descrites.
3. Treball de camp i visites al conjunt del territori del poble i als equipaments, realitzades pels tècnics del CERC, per tal de copsar i contrastar-ne la realitat.
4. Realització d'una sessió de treball interna amb la participació de la direcció i tècnics responsables de la cultura de l'Ajuntament de Moià i dels tècnics del CERC. La sessió ha comptat amb la figura d'un moderador-relator.

5. Realització d'un conjunt d'entrevistes acordades amb la Regidoria de Joventut i Festes, entre els seus membres i entre els membres d'altres departaments de l'Ajuntament, entitats, professionals, artistes, creadors i agents actius de la ciutat per tal de conèixer la diversitat de sensibilitats i necessitats dels emprenedors i del teixit associatiu cultural.
6. Convocatòria d'una Taula de debat cultural obert amb les entitats culturals de Moià, amb el tractament de temes com el territori, la societat, la creació, el patrimoni, l'educació, el turisme, etc.
7. Els resultats obtinguts en totes les fases anteriors ha permès al Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona l'elaboració d'un document que sintetitza el diagnòstic de la cultura i una proposta d'acció a Moià.

El Pla d'Acció Cultural de Moià s'ha desenvolupat de maig de 2004 a novembre de 2005.

2. ESTAT DE LA CULTURA A MOIÀ

2.1. MOIÀ: EL POBLE I LA SEVA GENT

Amb els seus prop de 5.000 habitants, Moià és un poble amb una destacada personalitat pròpia i un paper territorial a nivell comarcal força remarcable. En els darrers anys ha vist créixer la seva població de manera sostinguda. La taxa de creixement ha estat de 5,54% anual en els quatre últims anys o el que és el mateix, de 22,17% en el mateix període acumulat. Les dades amb què treballa el Consorci del Moianès són lleugerament diferents, però permeten arribar exactament a les mateixes conclusions.

Dades de població

Any	Nº d'habitants	Taxa de creixement (en %)
1998	3.846	
1999	3.922	1,98
2000	3.988	1,68
2001	4.089	2,53
2002	4.378	7,07
2003	4.647	6,14
2004	4.872	4,84

Dades: Institut d'Estadística de Catalunya - Idescat

En aquest període de temps, la població s'ha rejuenit lleugerament. Així ha crescut el percentatge de persones amb edats inferiors als 15 anys i ha baixat també molt lleugerament la de persones de més de 64 anys. El valor pels adults es manté. Algunes dades¹ situen els joves de 16 fins a 30 anys en un 25% del total de la població.

Distribució per edats (en percentatge)

Any	0 – 14 anys	15 – 64 anys	65 o més anys
2000	14,79	66,22	18,98
2002	15,76	66,10	18,14
2004	16,69	66,31	17,00

Dades: Institut d'Estadística de Catalunya - Idescat

Aquest increment general de població i el seu rejueniment és degut a l'arribada de persones de comarques fora del Bages i de la creixent presència d'estrangers. Baixen, en canvi, els nascuts a la comarca de Bages i a altres parts de l'Estat espanyol. Val a dir que l'Idescat no estableix diferències entre les persones nascudes a Moià, el Moianès i la resta del Bages. D'acord amb aquest ritme els nascuts a Catalunya, però no al Bages, poden superar en algun moment els nascuts a la comarca. Si ho limitem al Moianès o a Moià mateix, l'avançament es pot donar abans. El mateix passa entre les persones nascudes a la resta de l'Estat espanyol i a l'estranger. D'aquests darrers, els que tenen una presència més important són els procedents d'Amèrica del Sud, seguits per Europeus (meitat de la UE, meitat de fora) i d'africans per igual, tot i que hi ha gent de totes les procedències.

¹ Pla local de joventut de Moià. Ajuntament de Moià, gener de 2003.

Procedència de la població (en percentatges). 2004

Procedència	Bages	Altres comarques	Resta Espanya	Estranger
2000	53,18	30,52	14,99	1,30
2004	44,85	32,47	12,83	9,85

Dades: Institut d'Estadística de Catalunya - Idescat

Quant a les ocupacions laborals es constata una baixada de l'agricultura i un increment en tots els altres sectors. Amb dades de 2001, comparades amb les de 1996, es pot veure un increment de la indústria però sobretot de la construcció i dels serveis, on el comerç i l'educació es multipliquen per dos, la sanitat i els serveis socials es multipliquen per tres i el servei domèstic passa de 4 a 32 persones.

El nivell d'instrucció s'ha incrementat substancialment en els darrers anys, destacant els estudis universitaris mitjans i superiors que disparen les seves xifres entre l'any 1996 (309 persones) i el 2001 (461 persones). Val la pena remarcar que també puja de 16 a 64 el nombre de persones que no saben llegir ni escriure. En la resta de valors intermedis (sense estudis i estudis primaris i secundaris de tot tipus) no hi ha gaires canvis entre el 1996 i el 2001.

Finalment, en aquesta relació de dades sobre la població de Moià, val la pena destacar els desplaçaments que indiquen fins a quin punt Moià és una localitat residencial o d'atracció de persones que vénen a treballar i estudiar. En la taula següent es comprova que els saldos són clarament indicadors del caràcter residencial de Moià. El nombre de persones que en surten cada dia per anar a treballar a fora duplica el nombre dels que hi acudeixen per la mateixa funció. Pel que fa als estudiants la diferència és encara més gran.

Desplaçaments de la població. 2001

Motiu		
Per motiu de treball	A fora de Moià	802
	Cap a Moià	394
Per motiu d'estudis	A fora de Moià	135
	Cap a Moià	36

Dades: Institut d'Estadística de Catalunya - Idescat

2.1.1. Moià i el Moianès

La majoria de fenòmens que es donen a Moià també són propi del Moianès. Així, l'estudi presentat pel Consorci del Moianès mostra que absolutament tots els 10 municipis que constitueixen aquesta comarca natural estan creixent en població, gràcies, sobretot, a l'arribada de nous residents de la Barcelona Metropolitana o de Manresa. Molts d'ells estableixen la residència formal en les seves antigues cases d'estiueig però segueixen treballant en els seus municipis d'origen. Els desplaçaments per motiu de treball segueixen essent importants degut a la dificultat de trobar, a la comarca, llocs de treball adequats a les seves necessitats i exigències.

2.1.2. Una visió de conjunt

Aquestes dades més algunes observacions i apreciacions de la població permeten establir una descripció prou acurada:

- Moià és un poble de prop de 5.000 habitants amb perspectives de creixement.
- Actualment compta amb pràcticament tots els recursos bàsics necessaris per desenvolupar-hi la vida quotidiana.
- Moià és capital d'una comarca natural, el Moianès (uns 12.000 habitants permanents, 20.000 a l'estiu), tot i que aquesta funció es viu amb caràcter de capitalitat de comarca plena. La vinculació amb el Bages i la seva capital, Manresa, es fa d'una manera més autònoma i distant que a la majoria de comarques catalanes.
- El poble creix a un ritme bastant elevat, sobretot per l'arribada de persones d'altres comarques (en gran mesura de l'Àrea Metropolitana de Barcelona) i també d'altres països (bàsicament d'Amèrica del Sud, però també d'Àfrica i d'Europa per igual). Els primers acostumen a mantenir el lloc de treball fora del municipi. Els segons realitzen gran part de les feines bàsiques de la comunitat.
- L'impacte quantitatiu i qualitatiu de l'arribada d'estrangers residents es fa difícil d'assimilar per la rapidesa en el creixement. Val a dir que la immigració dels anys 60 i 70, que provenia bàsicament del sud de l'Estat espanyol, va representar un impacte menor perquè va ser repartit més paulatinament al llarg de les dues dècades i també pel caràcter més similar d'ambdues poblacions.
- Aquest creixement general de població porta a Moià a incrementar els serveis a un ritme que no sempre permeten els recursos municipals. Es detecta així alguna mancança important en el municipi: habitatge per a joves, piscina coberta, etc.
- La nova migració metropolitana, en estar més acostumada a gaudir d'una oferta general tan pública com privada, aporta un caràcter exigent pel que fa al nombre i la qualitat dels serveis municipals que espera rebre per part de l'Ajuntament. Això, a la llarga, beneficia tota la població, ja que aquest increment en nombre i qualitat dels serveis municipals acaba repercutint sobre tota la població.
- El caràcter aïllat que ha tingut Moià quant a accessos per carretera durant molts anys ha permès preservar el seu entorn natural, un actiu molt ben valorat per la seva població, tant per la qui ha viscut sempre com per la d'arribada més recent.
- La situació actual de Moià (entorn natural, apropament de l'àrea urbana metropolitana fins el Vallès, millora en les comunicacions, consolidació dels

serveis bàsics, clima, població acollidora, etc.) fan que sigui una localitat atractiva com a espai residencial.

- En aquest sentit es detecta un retorn de joves ja crescuts o “adults joves” que varen marxar en el seu moment a estudiar i a treballar a fora i que, ara, amb una certa experiència laboral, busquen a Moià un lloc de residència i, en la mesura del possible, de treball.
- També s'estableixen a Moià parelles joves de municipis veïns que troben en el poble uns nivells de qualitat de vida i els serveis necessaris avui dia.
- Per als més joves, en canvi, Moià representa encara un cert fre a les seves aspiracions personals i professionals. D'una banda l'habitatge s'encareix força (manca d'habitatge assequible per als joves) i les oportunitats laborals (manca de llocs de treball qualificats i especialitzats) segueixen essent limitades tot i els esforços realitzats per les institucions públiques (Ajuntament i Consorci del Moianès), que han permès avançar sobretot en l'aspecte professional.
- La rebuda d'estiuejants ha estat des de fa dècades i segueix sent, tot i que en menor mesura en l'actualitat, la font principal d'ingressos de moltes moianeses i de molts moianesos. L'impacte ha anat més enllà de l'economia i ha deixat traça en el dinamisme cultural del poble i la seva major capacitat d'obertura als forans. Els caps de setmana la població pot passar dels 5.000 residents habituals a 7.000 persones, arribant a les 10.000 en el pic de les vacances d'estiu. En algunes de les propostes culturals de Moià, la població estiuejant representa una part important del públic assistent.
- L'arribada d'estrangers no ha comportat, de moment, gaires aportacions en el sector cultural. De manera general estan en una fase d'acomodació i adaptació a la societat moianesa. El seu increment en valors absoluts i percentuals representa un repte per Moià, que ha de saber acollir-los amb un Pla d'atenció a la immigració que, ara per ara, no existeix.
- Alguns estudis situen Moià, cap al 2030, com a zona verda i residencial de l'entorn metropolità de Barcelona, tenint en compte que la zona urbana arribarà al Vallès.

2.1.3. Una mirada cap al futur

Tot porta a pensar que Moià seguirà evolucionant en la línia que ho fa ara. La seva població creixerà més, sobre la línia dels 7.000 habitants en els propers 10 anys, tant amb residents provinents de la metròpoli barcelonina (Barcelonès i Vallès en gran mesura) com d'altres països. La taxa de creixement interna també s'incrementarà gràcies, sobretot, als fills i filles de la població estrangera. Es reforçarà el caràcter residencial de la població amb cada cop més desplaçaments per motius laborals i d'estudis fins que aquests es puguin estabilitzar a mida que la població trobi feina a la mateixa localitat. L'impacte dels estiuejants tradicionals (els que tenen torre d'estiueig permanent) disminuirà en valor relatiu i pot créixer el dels visitants ocasionals de cap de setmana si l'oferta cultural, natural, lúdica i gastronòmica sap atraure'ls.

El municipi mantindrà el perfil jove de la seva població, sobretot per les noves arribades, i el nivell de renda mig o mig alt dels nous residents metropolitans. Aquests moviments migratoris seguiran provocant l'increment dels preus dels habitatges, la qual cosa, lligada a l'entorn natural ben preservat, pot portar Moià a ser un lloc destacat per la seva qualitat de vida en aquesta futura segona corona metropolitana.

La creixent implantació de petita indústria especialitzada al polígon o arreu del municipi seguirà portant un increment d'oportunitats laborals qualificades per a molts joves que, cada cop més, troben sortides professionals de la seva especialitat o exigència. També es creixerà per atracció de la població d'altres municipis més petits del Moianès.

Aquest creixement comportarà igualment una necessària inversió a l'hora d'ampliar i millorar les infraestructures i els serveis bàsics existents actualment: escola, centre de salut d'atenció primària, llar d'infant, carreteres, transport públic interurbà, etc.

Un cop assolides les necessitats bàsiques, caldrà pensar en els serveis que donen un valor afegit tant a residents (vells i nous) com a visitants. En aquest sentit, la cultura (el patrimoni, les arts i la cultura tradicional i popular) serà essencial.

La nova població, nascuda i educada en gran mesura fora de Moià necessitarà de nous estímuls per mantenir un lligam amb les arrels locals. Així caldrà esforçar-se per establir un lligam entre els diferents grups de població i les entitats culturals de Moià, els equipaments existents, els programes, les festes pròpies, etc.

2.2. LA CULTURA I LA DINÀMICA CIUTADANA

Davant d'aquesta situació, es pot veure que la cultura juga un paper destacat per a la població de Moià. Tant en el consum de serveis com en la implicació en entitats locals es noten uns índexs elevats en relació al nombre d'habitants. Moià és un poble culturalment actiu en el context català. La mateixa població expressa el seu sentiment d'estar davant d'un gran potencial local que, això sí, cal saber gestionar correctament.

No contents amb això, els moianesos i les moianeses han donat prou mostres d'inquietuds culturals també cap a enfora. Així la vinculació amb Barcelona, Vic i Manresa, entre altres localitats, és força alta pel que fa al desenvolupament de les seves pràctiques culturals. És relativament habitual desplaçar-s'hi per anar al teatre, al cinema, a una exposició o a comprar llibres i discos. A la inversa també és habitual veure a les activitats culturals de Moià persones d'altres localitats veïnes. Aquest dinamisme és una prova més de la riquesa cultural de Moià i de la seva població.

Seguint en aquesta línia, Moià és lloc de residència d'un nombre significatiu d'artistes, sempre en valor relatiu a la seva població, tot i que el seu impacte local sol ser feble, ja que acostuma a ser gent que treballa arreu de Catalunya o encara més enllà. Alguns exemple poden ser el grup de teatre La Cadira, el dibuixant Picanyol, el músic Mossèn Ruaix, algun pintor, etc. tot i que el grup amb més projecció no només catalana sinó plenament internacional és el grup de teatre experimental La Fura del Baus, amb què el poble ha viscut una etapa de reconeixement força tardana de la seva trajectòria artística.

A Moià es reconeix que hi ha una extensa activitat cultural desenvolupada tant des de l'Ajuntament com des del conjunt de les entitats. Tot i que la diversitat és gran,

l'interès de les propostes culturals no sempre és al gust de tota la població. En alguns moments sembla com si calgués una reducció de la quantitat d'activitat i fer l'esforç d'incrementar-ne l'interès i la qualitat. En alguns casos cal una renovació, tant dels formats com dels continguts, d'unes activitats culturals que poden haver quedat obsoletes i que, des dels diferents agents, s'adrecen a la població.

De manera general, totes les activitats lligades a la cultura tradicional i popular tenen una gran acceptació a Moià. Així trobem grups de sardanistes, bastoners, geganers i grallers, "armats", dansaires, puntaires, pessebristes i altres, i es fan activitats com Sant Antoni, Carnestoltes, Setmana Santa, Festa major, Fira agrícola, Festa de l'arbre fruïter, etc. Dins aquest panorama, ric en elements populars i propis de Moià, destaquen, entre d'altres, el "Pollo matapuques", com a personatge d'origen medieval, de personalitat burlesca però amb caràcter cerimonial, i el cançoner específic de Setmana Santa.

Tot i la presència de grups i colles, actualment hi ha una sensació de debilitat en alguns d'ells, amb una continuïtat poc clara, una manca de relleu generacional i amb un cert sentiment de "quedar poca gent" que porti alguns dels temes (colla geganers, armats de Setmana Santa, etc.). El funcionament tradicional, per colles generacionals, pot ser un dels factors que expliquen que alguns sectors s'estableixin en algunes entitats durant llarg temps i no deixin lloc als més joves. Val a dir que aquests joves, sovint, expressen poca voluntat d'agafar-ne el relleu.

Aquest tipus d'activitat lúdica i festiva interessa tant la població local com la que ve a passar uns dies al poble. És més, s'hi han afegit algunes de més noves que conserven aquest caràcter popular, com el Mercat de la prehistòria, una proposta cultural que atrau tot tipus de públic. Tot plegat representa el plat fort de la cultura de Moià al llarg de tot l'any. Hi ha la sensació que el tàndem "activitat popular" i "caràcter lúdic" funciona bé a Moià, sobretot si es fa al carrer (la majoria hi té lloc) i en cap de setmana, quan ve el bon temps.

D'altra banda, hi ha una important oferta cultural lligada a les arts, sempre en relació al volum d'habitants de la localitat. Dos grans festivals han destacat en els darrers anys:

- El Festival Francesc Viñas de música que es fa a l'estiu en diferents punts de la localitat. El seu programa, amb figures de gran qualitat, està pensat per a un públic amant de l'òpera i de la música clàssica.
- El Festival Bus Stop d'arts escèniques, que s'havia fet durant uns anys i que enguany ha quedat suspès, congrega un públic jove amb ganes de veure llenguatges expressius més avançats.

Al costat d'aquests dos moments, Moià gaudeix d'altres activitats de difusió artística al llarg de l'any.

Pel que fa a l'atenció que reben els diferents grups d'edat de Moià en les ofertes culturals, es pot dir que actualment hi ha un equilibri entre els diferents sectors d'edat, tot i que els adults reben més propostes juntament amb els vells, grans consumidors de les activitats culturals. Els "adults joves" (de 25 a 45 anys aproximadament), però, són el grup que troba més dificultat per incorporar-se a la vida cultural. Els seus compromisos familiars (fills petits), laborals (feines exigents, sovint fora del poble) i

altres motius els deixen poc temps disponible per al gaudi cultural. Prefereixen activitats puntuals com ara xerrades, conferències, concerts, etc. que no compromisos perllongats en, per exemple, el si d'una entitat. De més grans, un cop alliberats de les càrregues familiars més importants, s'incorporen més fàcilment a la pràctica i al consum culturals, si mentrestant no els han deixat (alguns) o perdut (uns altres).

Els joves, una part dels quals té en l'Agrupament Escolta Mossèn Amadeu Oller o "cau" un espai d'acció, han trobat un gran impuls amb la posada en marxa de l'Ateneu equipament exclusiu per a ells. Els infants reben una programació contínua. Els adolescents resten una mica al marge de l'oferta cultural local, produint-se una fractura entre l'etapa infantil i la jove.

Territorialment parlant, a Moià es concentra una part important de l'activitat cultural del conjunt de la comarca natural del Moianès, tot i que alguns dels seus pobles fan, també, alguna proposta interessant. La mobilitat entre pobles és elevada, però desigual. Entre Moià, Castellterçol, Collsuspina i Calders hi ha més moviment d'anar i tornar. Amb Monistrol de Calders, Santa Maria d'Oló o Granera, per citar-ne alguns, la relació de i amb Moià és molt menor. Com ja s'ha dit anteriorment, els desplaçaments a Barcelona, Vic o Manresa són corrents entre els moianesos, entre altres coses per gaudir de les seves ofertes culturals.

Finalment, en una visió temporal al llarg de l'any, es pot dir que Moià viu moments força intensos, culturalment parlant, durant els mesos d'estiu i en els caps de setmana, degut a la voluntat d'atraure el públic estiuejant. Durant els mesos d'octubre a febrer, té moments de baixa intensitat en les programacions culturals amb un breu parèntesi nadalenc més actiu per desembre.

Aquesta concentració estacional en l'activitat cultural provoca, de vegades, una superposició d'activitats en els mateixos dies i hores, la qual cosa fa que cadascuna de les activitats rebi un nombre més limitat d'assistents que, de bon grat, haguessin anat a les diferents propostes si s'haguessin realitzat en horari compatibles. Es detecta la inexistència de coordinació entre l'Ajuntament i les entitats, així com entre aquestes a l'hora de fixar la data de les activitats de cadascú. El resultat és la superposició ja esmentada. Més enllà dels inconvenients de la manca de coordinació es plantegen altres problemes: en alguns casos caldria replantejar aquesta quantitat d'activitat en benefici de la seva qualitat.

Ahora, a Moià es produeix un fenomen habitual en el sector cultural: una part de la població, força reduïda en valor numèric, té la sensació de ser sempre la mateixa gent a tot arreu: al teatre, als concerts, a les exposicions, etc. Segurament la vivència festiva en tots els seus vessants congrega més gent i més diferent de l'habitual.

Les entitats, un actiu cultural de primera línia

Una característica de Moià és el nombre i capacitat de dinamisme del seu teixit social envers la cultura. Aquesta riquesa es basa sobretot en la diversitat de les propostes d'acció de les associacions, la seva força i el seu nivell de generar aportacions de qualitat. En aquest aspecte, Moià destaca per sobre de la mitjana nacional. Actualment es poden comptar al voltant d'una vintena d'entitats culturals actives. A part hi ha altres associacions que, sense ser clarament culturals, també desenvolupen propostes en aquest àmbit.

Es mostra aquí una relació de les entitats més presents en el sector cultural:

- Agrupació sardanista
- Associació cultural Modilianum
- Ateneu de Moià
- Casal de Moià
- Cercle artístic del Moianès
- Colla de Bastoners de Moià
- El cor parroquial
- El Fanal
- Geganters i grallers de Moià
- G.E.M.I.
- Institut de cultura de la dona
- Joventuts musicals de Moià
- La Palestra
- Patronat de la Lliga de defensa de l'arbre fruiter
- Pessebristes de Moià
- Xalar

Altres grups locals que intervenen en el sector cultural són:

- Agrupament Escolta Mn. Amadeu Oller
- Casa de Andalusia
- Coordinadora d'associacions per a la llengua
- Corporació de radio i televisió de Moià
- Mans Unides
- Moianès solidari
- Setem Moianès

En aquest panorama es troben tots els extrems possibles: entitats de nova creació i dinàmiques i d'altres envellides i amb un cert immobilisme, associacions centenàries i amb molts anys de treball i altres de nova creació i amb l'empenta que dona la joventut, entitats grans que agrupen un nombre de persones associades important i petits grups de molt poques persones, associacions amb un gran potencial i altres més apagades, unes més conservadores en els continguts i en les formes i altres molt actualitzades en aquests aspectes, etc. La majoria d'elles, però, tenen una gran dependència econòmica de l'Ajuntament degut a la limitació de recursos propis que presenten, la qual cosa condiciona la seva capacitat d'acció a la disposició d'aquests fons municipals. Cal dir que de manera general, l'Ajuntament sempre intenta donar suport econòmic a les propostes que se li presenten des de les entitats.

Val a dir que, tot i l'esforç que duen a terme les entitats culturals, aquestes expressen que en alguns casos senten que reben poc suport, bé sigui de part de l'Ajuntament, bé sigui de part de la mateixa ciutadania. I això malgrat el suport, sobretot econòmic, que reben i la voluntat, manifestada per la població, d'interès general cultural envers allò que es fa a Moià.

Quant a la implicació de les entitats culturals en la tasca d'acollir i integrar la població d'arribada més recent, aquestes reconeixen certes mancances i expressen dificultats a l'hora de fer-ho. Moltes de les entitats estan constituïdes per grups de persones que troben el seu espai de relació, vinculació amb el poble i desenvolupament de les

activitats que els interessin. En un segon terme queda la voluntat d'integrar nous ciutadans i noves ciutadanes que s'estableixen a Moià. Aquest tancament d'algunes entitats dificulta la implicació activa d'aquelles persones que podrien participar de la vida local, la cultural en particular. Val a dir que, a l'igual que succeeix a molts municipis amb importants dinàmiques migratòries urbanes, també es dona el fenomen recíproc: la gent d'arribada recent mostra, d'entrada, poc interès per les entitats i les seves activitats. Només comencen a fer-ho quan ja porten un temps establerts. En aquest sentit, els estiuejants de cap de setmana, alguns d'ells des de fa molts anys, també acaben participant activament de la vida social i cultural local

Des de la inauguració de Can Carner, l'any 2004, l'Ajuntament ha posat a disposició d'aquelles entitats que ho varen sol·licitar uns espais d'ús exclusiu, per a cadascuna d'elles, per a funcions de secretaria i espais de trobada i desenvolupament de les seves activitats, quan així és possible. Com sempre passa en aquests processos, algunes associacions han quedat fora del servei d'hostatge o no poden desenvolupar-hi la seva activitat per la seva necessitat d'espais més grans o especialment condicionats.

2.3. LA POLÍTICA CULTURAL DE L'AJUNTAMENT: LÍNIES GENERALS

L'Ajuntament de Moià té dues regidories que es distribueixen les competències sobre la cultura: la Regidoria de Governació, Cultura i Patrimoni i la Regidoria de Joventut, Festes, Benestar social i Medi ambient, que vol ser, en termes expressats des del mateix Ajuntament, una divisió entre la cultura pretesament més formal i la considerada més popular. Això, que a ulls de l'administració pública és una distribució de funcions entre regidories, crea una certa confusió en la ciutadania. A més, no sempre s'observa un funcionament coordinat entre elles en els temes culturals.

Les dues regidories tenen, però, una situació ben diferent. La Regidoria de Cultura i Patrimoni té la mateixa regidora des de fa 18 anys, la qual cosa ha permès mantenir una línia de continuïtat en els programes duts a terme, amb el que això comporta: seguiment d'una trajectòria, coherència en el treball, estabilitat en les relacions, visibilitat de resultats, etc. però també estaticitat en la interlocució, dificultat en la renovació, condicionament en les preferències, paper massa institucional, etc.

La Regidoria de Joventut i Festes té un regidor nou d'aquest mandat amb el que això també comporta: capacitat d'innovació, proximitat amb les entitats sobretot amb les juvenils, voluntat de suport a les iniciatives ciutadanes, etc. però també manca d'experiència en la funció política, poca presència històrica en la trajectòria de la cultura a Moià, etc.

De manera general la població consultada desitjaria una major definició en la política cultural municipal, amb prioritats i planificació en l'acció cultural. Així com en alguns aspectes l'Ajuntament té clares les seves opcions, en d'altres dona la sensació d'actuar per reacció als esdeveniments que provenen, en gran part, de la iniciativa d'entitats i de la ciutadania. Així, es funciona sense un pressupost assignat als diferents programes, equipaments o activitats. En la mesura que els tècnics o les entitats fan propostes, l'Ajuntament proveeix de fons sense haver-ho previst, tanmateix, en el seu moment.

Durant un curt lapse de temps l'Ajuntament va crear la plaça de tècnic de cultura, un fet destacable tenint en compte que es tracta d'un municipi petit. La persona

contractada en el seu moment va deixar el lloc i, formalment, no s'ha buscat ningú per aquesta plaça, creant una situació de feblesa sobretot quan des de tots els sectors, l'Ajuntament inclòs, es valora la necessitat i utilitat de disposar d'un gestor cultural professional.

Com a tantes altres localitats, l'Ajuntament ha adoptat una actitud activa en el sector cultural. Això ha permès desenvolupar un gran nombre d'activitats al poble. Les entitats es troben, per tant, amb un Ajuntament benefactor pel que fa a la cultura però també amb la sensació que des del consistori s'ha condicionat massa la societat civil. Com en tants casos, des de l'Ajuntament es té la sensació que es dona suport a totes les propostes ciutadanes que se li presenten i per part de les entitats es pensa que aquest suport no és suficient.

D'altra banda, sembla que l'Ajuntament aposta pels esdeveniments puntuals, aquells que en pocs dies reuneixen un nombre important de persones i tenen una repercussió ciutadana i mediàtica important en detriment dels serveis culturals permanents amb un baix impacte concret però amb una labor continuada important.

De la mateixa manera, l'opinió de les entitats consultades és que l'Ajuntament no dona continuïtat a alguns projectes que ell mateix engega, ja sigui per manca d'interès polític, de recursos o de resultats esperats en un primer moment.

Pel que fa a la relació de l'Ajuntament amb les entitats culturals, es detecta un doble punt de vista: d'una banda l'Ajuntament considera que fa tot allò que està dins les seves possibilitats per contribuir al ple desenvolupament de les activitats culturals de les entitats i aquestes manifesten, en alguns casos, un descontent cap la insuficiència dels recursos i del suport general de la institució municipal. En concret, sembla que el sistema de subvencions no acaba de contentar cap dels agents. Com és habitual en el sector cultural i més en una petita localitat, aquells col·lectius menys atesos per l'Ajuntament tenen la sensació que els acords es concreten més a partir d'afinitats personals que de la consistència de les propostes. Les entitats consideren que hi ha una manca de criteri en l'atorgament de subvencions i que es procura contentar a tothom.

Ahora, tothom reconeix una bona predisposició inicial per part de l'alcalde en concret i dels regidors i de les regidores del consistori en general. Tothom vol el bé del poble i molt sovint sempre es dona suport a qualsevol proposta ciutadana. El problema ve després, quan cal assignar els recursos. Aleshores la resposta sol venir amb retard i amb escassetat de fons econòmics. Algunes entitats han arribat a cobrar una subvenció més d'un any més tard d'haver realitzat l'activitat.

Fins ara no s'han desenvolupat grans projectes on els diferents agents intervenen, ahora, en múltiples sectors.

2.3.1. Equipaments

S'ha volgut agafar els equipaments culturals com a eix a partir del qual descriure i analitzar la vida cultural impulsada des de l'Ajuntament. Ha semblat que, en el cas de Moià, l'equipament com a instrument al servei d'una política cultural era més abastable en aquest estudi que un recorregut pels sectors artístics o les funcions pròpies de l'administració pública. En els equipaments s'hi reflecteixen les orientacions, els recursos, les expectatives i els resultats d'una política cultural municipal.

En aquest sentit, Moià compta amb un parc d'equipaments culturals força desenvolupat atès el nombre d'habitants. De manera general, tret de Can Carner, els cal un procés de rehabilitació i de millora de les seves condicions. La majoria dels equipaments es troben ben centrats en el poble.

Fent un anàlisi detallat de cadascun d'ells, es pot dir:

Casa natal de Rafael Casanova i coves del Toll

A Moià hi ha la casa de la família de Rafael Casanova, conseller en cap que va dirigir la defensa de Barcelona contra la invasió borbònica el 1714. Està situada pràcticament a la plaça Major, ben al centre del poble. La propietat de la casa és de la Generalitat de Catalunya mentre que la gestió del contingut i de l'equipament, conegut per tothom al poble com el "museu", corre a càrrec del Museu d'Història de Catalunya i del Patronat de Museus de Moià. Actualment s'ha pogut inaugurar l'exposició de 1714 a la primera planta amb un nou projecte museològic.

L'edifici acull actualment una exposició permanent d'arqueologia i paleontologia a partir de les excavacions realitzades a les coves del Toll, l'arxiu municipal que està pendent de trobar un altre emplaçament i algunes exposicions temporals tant de temes propis del museu com de tipus artístic per manca d'altres espais disponibles al poble. L'any 2004 el museu ha rebut 12.000 visites.

L'arxiu dipositat a la Casa natal és l'arxiu històric, que no compleix les condicions necessàries per entrar a la xarxa d'Arxius per la manca d'equipament en condicions i la dispersió intel·lectual del fons. L'arxiu municipal pròpiament dit, es troba a l'ajuntament en molt males condicions.

El Museu de Moià forma part de la Xarxa de Museus Locals i integra l'exposició permanent de prehistòria, ubicada a la Casa natal de Rafael Casanova, i el mateix parc prehistòric de les coves del Toll. Aquestes són un espai cultural important per a la gent de Moià. Hi ha un avant projecte definit per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Quan s'arribi a implementar aquesta intervenció museística com a parc arqueològic de caire lúdic, el recinte esdevindrà un centre d'atenció i d'atracció de primer ordre. S'espera que s'arribi als 20.000 visitants l'any. Actualment es combina l'aspecte científic, el divulgatiu i el turístic. S'estan duent a terme tres excavacions, dues d'elles dirigides per Eudald Carbonell i David Serrat (Toixoneres i Toll) amb una projecció de 15 anys i la tercera a la Balma del Gai. El resultat de les excavacions que s'hi fan es troba a l'espai museal de Moià. A part la visita a les coves en si, el Mercat de la prehistòria, que va per la vuitena edició, i les visites escolars són activitats amb una gran repercussió més enllà de la comarca.

En conjunt, el Patronat de Museus de Moià gestiona la Casa natal de Rafael Casanova, les Coves del Toll, el Mercat de la prehistòria i la Festa barroca.

De manera general, la ubicació de la Casa natal de Rafael Casanova, l'espai d'aquesta i de les coves i l'equip de professionals que estan al seu davant permeten pensar que ambdós espais patrimonials són un motor actiu de la cultura local amb una projecció exterior destacada que encara pot créixer més en el futur.

Finalment, caldria valorar el projecte d'Ecomuseu del Moianès nascut per iniciativa del Consorci de Promoció del Moianès i on, l'Ajuntament de Moià hi té molt a veure.

Biblioteca de Moià

Es tracta d'un equipament ben valorat entre la població i té molt d'èxit entre el públic infantil, tot i les seves mancances estructurals. Cal destacar el fet que 2.263 persones de Moià disposen de carnet d'usuari de la biblioteca, gairebé la meitat de la població del municipi.

Actualment la biblioteca disposa d'una superfície de servei de 280 m² útils i ocupa la planta baixa d'un edifici de tres plantes. A hores d'ara, tant pel seu ús actual com pel seu potencial de futur, ha quedat petit. Li cal una ampliació urgent i una millora de la seva dotació que ja ha estat plantejada. Les obres d'ampliació i millora ja s'han iniciat: aquestes li permetran doblar l'espai, ocupar el primer pis de l'edifici i incrementar els recursos i el servei.

Can Carner

Per la seva novetat com a equipament, Can Carner és un centre cívic multifuncional que ha aixecat força expectatives. Acull serveis estables com el Consorci del Moianès, entitats socials i culturals, amb la cessió permanent d'espais de trobada i treball, així com múltiples activitats, bàsicament culturals, que programa bé l'Ajuntament, bé alguna entitat del poble. Els seus espais, adequats i ben condicionats permeten fer actes de fins a unes 40 persones assegudes o 60 dretes, reunions, tallers, cursos i altres activitats socials i culturals. Amb el temps, està previst fer-hi una ludoteca infantil que doni al pati que comparteix amb el Casal i que és accessible des del carrer.

Després d'un any de funcionament, es pot considerar que Can Carner ha tingut una molt bona acollida per part de la població, amb un impacte superior a l'esperat. El seu caràcter nou, cèntric, accessible i ben dotat de mitjans ha portat la població a interessar-se pel que s'hi fa. Està gestionat per un treballador de l'Ajuntament que exerceix funcions de dinamitzador no reconegudes formalment, donada la seva situació contractual com a auxiliar.

Com a resultat de la feina feta, les entitats han pogut millorar les condicions de treball a l'hora de desenvolupar les seves activitats. La vinculació amb l'Ajuntament, però, no acaba de concretar-se amb un sistema estable i permanent, com ara un conveni de cooperació mútua amb acords concrets pel que fa als drets però també a les obligacions de les entitats. Això permetria un increment de l'activitat cultural orientada al públic general de Moià, trencant així la idea que les entitats fan, únicament, activitat cultural de consum intern. La relació existent actualment a Can Carner s'esdevé a partir d'un simple reglament d'ús quotidià dels espais. Un dels problemes del centre és que a causa de l'elevat nivell d'activitat i, alhora, de la coincidència en el temps, hi ha una franja a la tarda on s'acumulen les propostes, la qual cosa crea una saturació del centre.

Com a centre multidisciplinar hauria pogut acollir una sala d'exposicions que falta, en aquests moments, a Moià.

Casal de Moià

Pertany a una entitat, tot i que en aquests moments l'Ajuntament està negociant la seva adquisició. És el teatre de Moià, amb una sala d'unes 300 butaques i un escenari prou ben dimensionat. El seu estat general és deficitari, fins al punt que els serveis tècnics de l'Ajuntament l'han fet tancar per evitar danys en cas d'accident. Li cal una rehabilitació general força important, tant a nivell d'estructura general com de condicionament en mitjans tècnics, seguretat, serveis, accessos i comoditat.

L'edifici disposa d'una sala d'exposicions en desús que caldria també recuperar, així com un bar exterior, actualment en funcionament. El Casal té l'avantatge d'haver estat un espai de referència de l'activitat cultural per a tota la població resident, així com també per l'estiuejant. És un espai que tothom se l'ha fet seu. Durant anys s'hi ha fet teatre, concerts, cinema, etc.

Auditori de Sant Josep

Antiga església habilitada en sala que pot acollir concerts, exposicions, conferències i grans actes, però també casaments o altres activitats ciutadanes. Té uns elevats índexs d'ocupació: al voltant del 90%, el 2005. La seva capacitat és d'unes cent persones assegudes, però n'hi caben més de peu. L'espai és força acollidor, tot i que té dos inconvenients: la seva ubicació, una mica fora del centre, i la seva acústica, que fins avui no està solucionada. Hi ha estudis tècnics en marxa per resoldre-ho.

Ateneu

Creat l'any 2004, l'Ateneu és un espai clarament destinat als joves i gestionat per ells mateixos. Cèntric i actualment ben dotat, l'Ateneu desenvolupa un gran conjunt d'activitats socials i culturals: xerrades, concerts, actes de petit format, etc. Durant el seu horari normal d'obertura (tarda-vespre de dijous a diumenge), fa les funcions d'espai de trobada per als joves de Moià. Després d'aquest primer any de funcionament es veu que l'Ateneu pot ser un motor cultural de Moià si sap trobar el seu ritme de treball i un públic ampli. Cal evita que se l'identifiqui només com a l'espai d'un determinat grup de joves en detriment de la resta de la població juvenil.

Escola de música de Moià

Ubicada en el tercer pis de cal Cristo -l'edifici de la biblioteca-, l'escola de música és un servei cultural més discret que els altres, potser per la seves reduïdes dimensions d'espai. Compta, però, amb una bona valoració de la gent que la coneix. Existeix una escola de música privada que també dona un bon servei a la població.

Altres: parc municipal, pavelló esportiu, església i Escola Pia

Tot i tractar-se d'equipaments ciutadans generals, s'utilitzen a bastament per a l'activitat cultural. Els festivals Francesc Viñas o Bus-stop s'han fet seu el parc en

múltiples ocasions, a l'aire lliure quan la temporada ho permet. El pavelló també ha acollit grans concerts. El fet d'estar cobert permet una major seguretat en relació a la meteorologia. L'església del poble acull regularment alguna exposició, conferència, etc. L'Escola Pia disposa d'una sala d'actes prou ben condicionada i molt utilitzada.

De manera general es pot presentar l'estat actual dels equipaments d'acord amb el següent quadre que busca presentar tant l'interès cultural per a la població local com la capacitat de cadascun d'ells de contribuir a l'atracció de visitants.

Capacitat d'atracció turística					
Molt			"Museu" Coves del Toll Festival Viñas		
Bastant					
Mig				Bus stop	Cult. Trad i Pop.
Poc			Auditori S.J.	Ateneu	
Gens		Arxiu	Escola música	Biblioteca	Can Carner
	Gens	Poc	Mig	Bastant	Molt
	Interès cultural local				

Perspectives de futur

Pel que fa a equipaments, hi ha la possibilitat, encara no formalitzada, que l'Ajuntament adquireixi la casa de Francesc Viñas a Moià i, d'acord amb un projecte dissenyat per alguns components de la Fura dels Baus, s'hi faci un centre de creació de les arts amb espais de treball, d'exposició i de residència per a artistes invitats.

Si les converses per a la rehabilitació del teatre no prosperen, hi ha la possibilitat de fer-ne un de nou. Per això fins i tot ja hi ha un espai pensat: la Fabril Comadran, que no té la centralitat del casal però, en canvi, permetria i facilitaria fer un teatre amb totes les condicions d'edifici i de recursos.

2.3.2. La gestió de la cultura

A Moià no hi ha una comissió, coordinadora o consell de cultura que agrupi els agents culturals del poble i els faciliti el necessari diàleg. Tota la gestió municipal és directa, a excepció de l'Ateneu que està sota la responsabilitat d'un grup de joves.

La comunicació

Les activitats culturals, tant de l'Ajuntament com de les entitats, s'anuncien mitjançant fulletons i cartells que es fan per a cada ocasió, la majoria d'ells en format fotocòpia. Només el Consorci per a la promoció dels municipis del Moianès edita una agenda mensual comarcal d'un caràcter molt precari (fotocòpia DinA4 plegada per la meitat, amb la informació molt bàsica i el tipus de text molt "pla"). La pàgina web de l'Ajuntament tampoc contribueix a la difusió de les activitats culturals. L'Ajuntament no disposa d'una llista de correus electrònics de persones interessades a rebre informació cultural.

Tot plegat porta a pensar que cal fer un esforç de millora de la difusió de les activitats culturals, sobretot quan el creixement de població deixa obsolets els mètodes tradicionals del contacte personal i de la proximitat entre el veïnatge.

3. PROPOSTES PER A UNA MILLORA DE LA CULTURA A MOIÀ

Per tal de millorar l'estat de la cultura a Moià, i d'acord amb les consultes realitzades, es proposa un seguit d'aspectes a aplicar tant per part de l'Ajuntament com de les entitats i ciutadans interessats pel fet cultural.

En aquest sentit es destaca els següents eixos d'actuació preferent:

3.1. ELS ACTIUS PRINCIPALS DE LA CULTURA A MOIÀ

Moià té uns elements culturals amb un potencial que ha de saber destacar en el context d'una política cultural integrada.

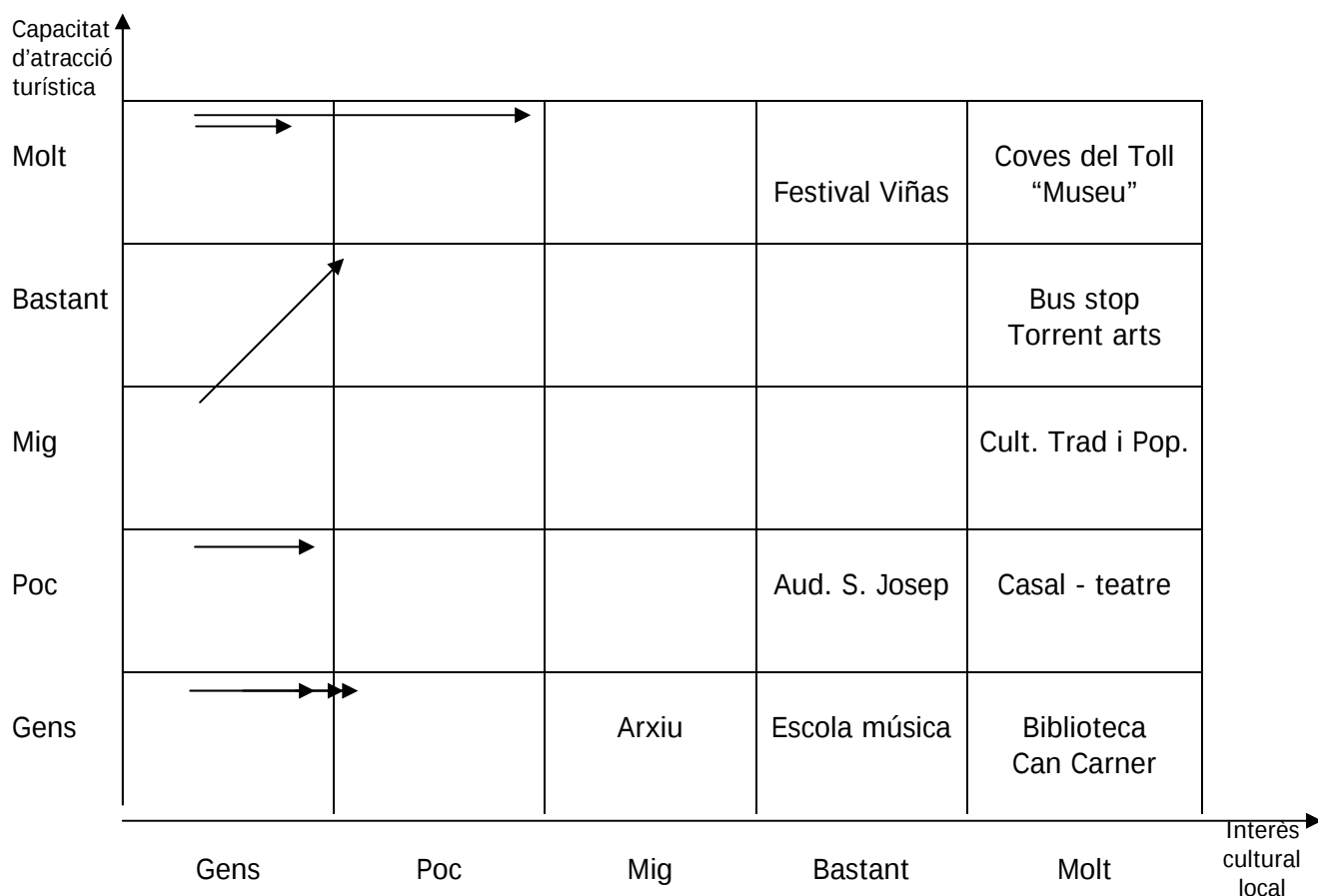
Aquests són:

- La cultura tradicional i popular en el seu conjunt, amb tots els seus elements festius, personatges populars destacats, entitats i persones involucrades, etc.
- Festival Internacional de Música Francesc Viñas, amb la seva repercussió més enllà del poble, per la força que representa, per la projecció que dóna a Moià, per la qualitat de la seva oferta, etc.
- La casa natal de Rafael de Casanova, amb el valor simbòlic que comporta i la possibilitat d'explicar una part de la nostra història, etc.
- Les coves del Toll, una altra part de la història que permet endinsar-se en el passat comú.
- El Torrent de les arts com a espai d'art avançat.

Es constata que, de manera general, es complementen les visions més tradicionals de la cultura amb aquelles més contemporànies.

En aquestes apostes culturals s'hi afegeixen altres equipaments i programes de la localitat que aniran apareixent en aquest document.

De manera general es pot establir el següent quadre que contempla tant l'interès que pot representar cada element per a la població local com la seva capacitat d'atracció cap a la població forana, ja sia l'estiuejant més estable, ja sia la visitant ocasional.

Nota: Les fletxes indiquen possible variabilitat de millora sobre l'estat actual (vegeu quadre anterior en la Diagnosi de la pàgina 24) ja sigui com a element cultural, ja sigui com factor d'atracció de visitants, segons la situació i el tractament que se'n faci.

3.2. PROPOSTES DE MILLORA INTERNES DE L'AJUNTAMENT

Fins ara la separació de les responsabilitats culturals públiques en dues regidories ha estat conjuntural (anteriorment s'havien agrupat en una de sola), fruit de les persones i de l'equip governant, de les seves capacitats, voluntats i interessos. De cara al futur, fora desitjable ajuntar totes les funcions lligades a la cultura en una sola regidoria que tractés les arts, la festa, la cultura tradicional i popular, el patrimoni, els equipaments, la relació amb les entitats, els programes estables i les activitats concretes. En una localitat de 5.000 habitants no hi ha una justificació conceptual a la segmentació en regidories diferents. A la població i als professionals de Moià els crea una dicotomia que no acaben ni d'entendre ni d'acceptar.

Paral·lelament cal fer un esforç per a la professionalització de la gestió cultural. Això vol dir recuperar la plaça del gestor cultural o tècnic de cultura que va existir durant un curt període de temps al municipi i que, en marxar aquesta persona per diverses circumstàncies, no va ser convocada de nou. Aquesta persona hauria d'estar al servei de tots els diversos sectors de la nova regidoria unificada de cultura. Alhora hauria de ser un bon complement a l'acció de les entitats ciutadanes que realitzessin projectes

culturals en conveni amb l'Ajuntament. D'aquesta manera el teixit associatiu no la veuria com una possible contrincant o competidora institucional sinó com un suport a la seva acció. És més, una de les seves funcions seria estimular la participació voluntària de les moianenques i del moianencs en la vida cultural de la localitat.

D'altra banda caldria fer un reconeixement formal de la funció professional de la persona que gestiona en aquest moment Can Carner, passant de conserge o bidell a director de centre, igual que n'hi ha al "museu" i a la biblioteca. Can Carner passaria de ser un simple hotel d'entitats, amb un bidell amb funcions de recepcionista, a ser un centre d'acció cultural, sempre amb la complicitat de les entitats que l'han de veure com un suport i, evidentment, no com una competència institucional. Això s'acompanyaria d'una ampliació de funcions de Can Carner que es presentaran més endavant en aquest document.

Aquest enfortiment polític de la Regidoria de cultura i la conseqüent professionalització ja esmentada comportaria necessàriament un creixent hàbit de planificació tant de la política cultural com de la subsegüent acció sobre el terreny. En concret, Mojà ha de comptar amb la planificació com a mètode de treball i amb un programa anual com a instrument operatiu. Cal adquirir l'hàbit de plantejar-se uns objectius, unes estratègies, un programa d'acció anual, un procés d'avaluació, etc. Tot això, deixant sempre el marge suficient per ser capaços d'incorporar idees, propostes, iniciatives i projectes que puguin sorgir en moments precisos.

D'acord amb aquesta voluntat de previsió i planificació, caldria assignar una dotació econòmica fixa per a la cultura en els pressupostos anuals de l'Ajuntament. Així els tècnics, els artistes locals i les entitats sabrien amb quines partides econòmiques es compta per desenvolupar la seva feina i no esperar sempre que la discrecionalitat de l'Ajuntament sigui la que marqui, sobre la marxa, en què i quan es destinen els fons econòmics.

3.3. LA POLÍTICA CULTURAL MUNICIPAL: RESPONSABILITATS I COMPROMISOS

La política cultural de l'Ajuntament necessita, per tant, un Pla d'actuació plantejat amb temps, i que es projecti cap al futur, amb uns objectius a curt, mig i llarg termini i amb un programa d'activitats a desenvolupar, ja sigui directament des de la institució municipal, ja sigui mitjançant qualsevol fórmula de col·laboració entre l'Ajuntament i la societat civil (entitats, artistes, experts, etc.)

En aquest capítol de vinculació entre l'esfera pública i l'associativa, cal dotar-se de mecanismes eficients, participatius, oberts i amb el seguiment necessari per garantir el seu bon desenvolupament, així com l'assoliment dels objectius proposats en el seu moment. Cal una política d'ajuts o subvencions amb criteris d'exigència i de rendiment de resultats a la societat, però també de transparència, equitat i continuïtat.

De la mateixa manera, a l'Ajuntament se li reclama la capacitat de mantenir una activitat cultural amb la permanència necessària per donar els seus resultats d'impacte sobre la societat a llarg termini, sense haver d'estar subjecte a resultats immediats o a les exigents rendibilitats econòmiques. A vegades caldrà mantenir una activitat durant cert temps fins que no es comencin a veure els primers resultats. Això és

particularment cert en el cas dels programes lligats a la creació d'hàbits culturals, de creació de nous públics, de sensibilitat o altres.

Finalment, s'espera que l'Ajuntament segueixi aprofundint en una política oberta a les demandes concretes de la ciutadania, a persones organitzades en associacions i a aquelles que no ho estan però mostren clarament unes inquietuds culturals que cal respectar i potenciar. En un poble petit, més que enlloc, l'Ajuntament ha de saber dialogar amb els conjunt dels agents socials i culturals per tal d'implicar-los en un programa comú i de poder delegar tant com sigui convenient la iniciativa, el protagonisme i la gestió en algunes de les accions culturals. En aquest sentit, tot i que l'Ajuntament ja treballa en aquesta via, les exigències de la població sempre poden anar per endavant amb demandes i exigències a les quals cal saber donar resposta.

3.4. CAP A UN REFORÇ DE LES RELACIONS ENTRE ELS AGENTS: L'AJUNTAMENT I LES ENTITATS

És important insistir, com s'ha explicat en l'apartat anterior, en la importància, per part de l'Ajuntament, de voler, saber i poder establir acords estables de col·laboració amb les entitats culturals. En aquest sentit, el conveni és una fórmula que permet enfortir la vinculació entre els seus signants. És important que les entitats que tenen l'empenta i la capacitat d'aportar un guany cultural al conjunt de la societat, tinguin la sensació que l'Ajuntament els dóna suport per la trajectòria i l'interès de les seves propostes al marge de la seva afinitat política o vinculacions personals.

Cal canviar la impressió regnant actualment d'una extrema dependència de les entitats i del resultat de les seves activitats envers les ajudes econòmiques municipals. En aquest sentit val la pena considerar:

- Donar suport a projectes d'impacte ciutadà i no tant a l'entitat en si. Això comporta establir criteris i prioritats.
- Establir mecanismes de cooperació, suport i seguiment que vagin més enllà del capítol econòmic.
- Fer un esforç per incrementar la quantia de les ajudes econòmiques.
- Prioritzar la signatura de convenis estables que contemplin aportacions i exigències mútues.
- Avaluar resultats periòdicament.
- Fer un esforç perquè les ajudes, sobretot les econòmiques, arribin a temps per enfortir les activitats de les entitats i no cobrir, un any després, l'esforç de finançament que aquestes hauran hagut de fer.
- Amb el temps cal passar de la fragilitat que comporta una relació de dependència a la força de treballar amb l'esperit de la cooperació.

L'Ajuntament ha d'exigir més dinamisme a aquelles entitats que reben un suport en forma d'aportació monetària o de cessió d'espais (a Can Carner o un altre lloc). Cal aplicar el principi de retorn en forma d'activitat a la societat, representada pels habitants de Moià, per tot allò que aquesta, representada per l'Ajuntament, els ha proporcionat.

Per tal de reforçar la capacitat operativa de les entitats i garantir la seva autonomia en relació a l'administració pública, cal establir un programa de captació de fons

addicionals en forma de patrocini o altra. El paper de l'Ajuntament o, en aquest cas, del Consorci del Moianès, pot ser el de conduir les relacions amb el teixit empresarial local. Això permetria facilitar els contactes entre empreses i els projectes de les entitats, establir ponts de diàleg permanent, assessorant en temes legals i econòmics, avalant institucionalment les vinculacions i els projectes, etc. L'Ajuntament pot ajudar a donar aquest primer pas. Amb el temps, les associacions haurien de ser capaces de mantenir aquestes relacions amb els patrocinadors de manera autònoma.

Cal establir mecanismes de coordinació per reforçar propostes sorgides de persones i entitats ciutadanes i evitar les superposicions existents en alguns moments de l'any. Això es pot resoldre amb una consulta a un espai de programació a l'abast de tothom: personalment en la figura del gestor cultural o telemàticament amb una pàgina web amb un calendari de "pre-reserves" de dates d'activitat cultural.

En el si d'algunes entitats es planteja que cal fer un esforç molt important per garantir un necessari i urgent relleu generacional tant en els càrrecs de responsabilitat com en el de membres associats. En aquest sentit l'Ajuntament pot posar mitjans i suport a aquests processos i algunes entitats han de començar a obrir-se més a la societat moianenca.

De manera general el conjunt de les entitats socials i culturals de Moià han de fer un procés d'obertura als nous residents que arriben al poble. Aquests poden ser un revulsiu per a les associacions. També pot passar que n'acabin creant de noves. Aquest procés es pot fer amb una campanya informativa vers els nous pobladors, un catàleg d'entitats amb les seves finalitats i les seves activitats, unes activitats obertes a tothom, una mostra pública del que fa cadascú, etc.

3.5. ELS EQUIPAMENTS CULTURALS COM A SERVEIS TRONCALS

Com que, en la diagnosi, s'ha centrat gran part de la política cultural en els equipaments, en el capítol de les propostes també s'agafaran aquests com a eix de la intervenció pública.

Heus aquí algunes de les propostes:

Casal

És un dels grans projectes estratègics a nivell d'infraestructures i de dinàmica cultural al poble. La seva rehabilitació a més de ser imprescindible, és urgent. Moià, i per extensió el Moianès, necessiten un espai on poder gaudir d'espectacles escènics, musicals, cinematogràfics o d'altra mena. L'espai teatral està plenament justificat per:

- La població atesa de 5.000 persones a Moià, extensible als més de 15.000 habitants de la comarca natural.
- Els relativament elevats índexs d'inquietud cultural, participació ciutadana i preocupacions socials que poden requerir d'espais d'encontre i acció cultural.
- L'elevada presència d'entitats amb un nivell d'activitat cultural permanent al llarg de l'any i amb una capacitat de convocatòria força destacada, mancades d'espais escènics per als seus actes.

- La presència d'una colònia estable d'estiuejants, tant durant els caps de setmana com a l'estiu, amb un cert nivell d'inquietuds culturals.
- L'existència, actualment, d'un parell o tres d'elements distintius de la cultura moianenca que requereixen d'espais escènics importants: Festival Internacional de Música Francesc Viñas, Festival Bus Stop, Arbre Fruiter, etc.
- La necessitat de comptar amb un equipament estandard de la cultura a nivell comarcal, com a espai capaç d'aplegar un encontre social, cultural o altri en un territori, el Moianès, necessitat d'elements que materialitzin la seva força i identitat.
- La importància simbòlica de la recuperació d'un equipament com a valor de la societat moianenca, un espai que tota la població ha sabut fer-se seu, al marge d'ideologies, afinitats, generacions o pertinença associativa.

Val a dir que la majoria d'arguments, excepte clarament l'últim, serien vàlids en el cas d'haver d'optar per la construcció d'un nou teatre a Moià, ubicat en un altre espai que l'actual, que substituís en les seves funcions socials el Casal.

Casa natal de Rafael Casanova

És un dels elements potencials de Moià si es reforça el component de casa natal de Rafael Casanova amb el valor simbòlic que té per a gran part de la població catalana i per la possibilitat que ofereix, ja actualment, d'explicar un període important de la història del nostre país. Cal que l'equipament adquireixi el reconeixement oficial de museu i jugui el paper de museu singular amb un potencial que ultrapassa la funció i l'interès local. Està clar que aquesta nova dimensió farà que la Generalitat s'impliqui d'una manera més destacada que no pas en els darrers anys. El "museu", com a element d'atracció turística per a grups i visitants individuals, pot incrementar encara més el seu paper en el panorama nacional del turisme cultural de proximitat: petits elements dispersos en el territori amb gran poder d'atracció.

Coves del Toll

Un altre element d'interès cultural i d'atracció de visitants, amb resultats molt destacats pel que fa al nombre creixent de visitants. En aquest cas l'Oficina de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona està redactant un projecte que reforçarà i projectarà les coves del Toll amb una nova dimensió. L'Ajuntament valora positivament la proposta plantejada per la Diputació.

Biblioteca

És un dels equipaments que pot oferir més serveis a la ciutadania i segurament és el que pot reforçar més l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en un servei multimèdia de caràcter universal: tots els suports, totes les temàtiques, totes les edats, tots els sectors de la cultura, tots els agents, etc. S'han iniciat ja les obres de l'ampliació prevista per tal de millorar el servei que es dona actualment.

Can Carner

És un equipament que necessita créixer, no en el sentit espacial o en dotació de recursos com els altres, sinó en l'aspecte funcional a causa de la seva maduració com a servei a les entitats i a la població en general. Per agafar encara més força necessita dotar-se d'una programació pròpia, que complementi i estimuli l'oferta de les entitats i no busqui substituir-la o superposar-s'hi. Pot ser l'espai on es fan coses que els altres agents no programen, el suport pels que sí ho fan, l'oferta de baixa intensitat però regular que enriqueix la vida cultural moianenca, l'espai pensat per als nous residents, etc.

Així, can Carner pot anar més enllà de la funció d'hotel d'entitats que no ha de deixar de fer. Senzillament ha de ser més exigent amb aquestes perquè les seves activitats s'obrin més, arribin a tota la població, es renovin, millorin, etc. L'Ajuntament pot buscar la complicitat de les entitats i fer encàrrecs, coproduccions o establir-hi acords. Al final, s'obtenen resultats que beneficien les tres parts en joc: l'Ajuntament, les associacions més dinàmiques i, per damunt de tot, el conjunt de la població que acaba rebent una oferta més extensa, diversa, renovada i atractiva. Can Carner és vist, aleshores, per part de la població com un equipament més actiu en el camp cultural del que pot representar un espai residencial per a les entitats. Aquestes acaben incorporant la necessitat d'obrir-se i de pensar en oferir una àmplia oferta d'activitats al conjunt de la població i no limitar-se o al consum intern o a la simple trobada de membres associats.

Amb el temps l'Ajuntament ha de poder desenvolupar un sistema de seguiment de l'activitat social i cultural de les entitats que justifiqui la cessió, per part de la comunitat, d'un espai de treball. Amb uns indicadors objectius, un seguiment constant i una exigència que acompanya el suport que es dona, s'estarà en condicions d'argumentar sòlidament la renovació o no dels convenis. Amb el temps acabaran apareixent noves demandes d'espai que caldrà resoldre, no per la suma acumulativa de nous espais que ara per ara no se sabia tampoc on aconseguir-los sinó per la tria d'aquelles entitats i projectes amb més repercussió sobre el conjunt de la ciutadania. La societat i l'Ajuntament no han d'esmerçar recursos públics en associacions sense activitat o amb un nivell d'acció sense voluntat o interès cap a la població.

Cal recordar que un dels perills dels hotels d'entitats és que atorguen uns drets d'ús que esdevenen vitalicis a ulls de les entitats usufructuàries, sense que sigui gens fàcil recuperar espais molt poc productius per a projectes i entitats molt més dinàmiques que, mancades de recursos, es veuen limitades en la seva capacitat d'aportar una oferta interessant a la ciutadania.

Val a dir que el seu nivell d'activitat s'ha de complementar en gran mesura amb el de l'Ateneu per la similitud de propostes i de públics. Algunes de les activitats poden dur-se a terme en col·laboració amb altres agents de Moià o de fora. El cost econòmic d'aquesta nova programació estable no té perquè ser elevat, ja que es tracta d'activitats de baixa intensitat: cicles de conferències, presentacions de llibres, recitals de petit format, tallers i cursos, activitats de lleure infantil, etc. Si cal, algunes de les activitats es poden programar en altres espais del poble.

Per a tot això cal reforçar la funció professional de la persona que actualment até l'equipament, adquirint el perfil de director i responsable de l'equipament amb el

mateix nivell que les altres dues directores existents a Moià: la del museu i la de la biblioteca.

Escola de música

És un dels serveis i equipaments que passa més desapercbut. Caldria reforçar la seva funció formativa i lligar-la amb altres activitats de caire musical del municipi i de la comarca.

Ateneu

L'Ateneu és un dels equipaments amb més potencial de creixement per raó de la seva relativa novetat i al públic jove a què s'adreça. La clau del seu èxit és el model de gestió autònom en base a l'autoresponsabilització dels joves sobre l'equipament i la seva programació. Ha de saber incloure tots els joves de Moià i no esdevenir un reducte tancat d'uns quants. L'Ajuntament ha de vetllar perquè això no passi. En el fons està funcionant amb recursos públics. Ha de coordinar la seva tasca amb els altres equipaments, Can Carner en particular.

Arxiu

Cal donar-li una nova dimensió com espai de conservació però també com espai de difusió, lligat al museu.

Sant Josep

Sant Josep seria l'espai ideal de mitjà format que Moià necessita si no fos per la mala acústica, que invalida moltes vegades la seva funció com a espai escènic. A partir de les obres de millora que s'estan fent en aquest sentit, l'espai guanyarà protagonisme en el panorama cultural del poble i la comarca.

Paral·lelament, caldria mantenir la seva funció de sala d'actes per activitats que no requereixin un afinament acústic important: conferències, reunions de veïns o casaments, com es fa actualment.

Nous equipaments

Potser encara és prematur parlar-ne, però la possibilitat de convertir la casa d'estiueig de Francesc Viñas en un centre d'art avançat de la mà d'alguns dels components de la Fura dels Baus, originaris de Moià, i altres persones interessades del municipi, pot ser una molt bona opció de cara a reforçar les arts plàstiques a la zona i situar Moià en el mapa de les ofertes culturals singulars a Catalunya. Aleshores, la funció d'espai expositiu pot repartir-se entre aquest centre (exposicions artístiques de qualitat i conceptualment avançades), Sant Josep (exposicions artístiques de caire més local o convencional) i el museu (exposicions de caire històric).

Si finalment aquest “Torrent de les arts” (nom provisional suggerit) es materialitza, caldrà comptar amb l'aportació de finançament extern a partir de la Generalitat, però també caldrà comptar amb el patrocini d'agents econòmics locals, comarcals o nacionals.

Altres elements de canvi...

No és res de nou, però hi ha una preocupació més o menys compartida sobre el futur de la Festa de l'Arbre Fruiter. Es veu, alhora, que té molta acceptació popular i que necessita un canvi per actualitzar-lo a les necessitats i als gustos de la gent d'avui. Es proposa mantenir els trets essencials de la festa, modificant o suprimint aquells que provoquen més reserves per part del públic assistent i anar introduint amb el temps i lentament petits canvis no forçats sinó fruit de l'evolució de la mateixa festa en un context més contemporani.

3.6. UN ESFORÇ PER A LA COMUNICACIÓ

Moià ha de fer un esforç per la comunicació de la seva vida cultural: amb els anys, el creixement de la població i la incorporació de nous habitants amb hàbits d'informació més metropolitans porta a pensar en un sistema més eficient que l'actual. En aquest sentit el Consorci del Moianès pot jugar un paper important.

3.7. L'APOSTA COMARCAL COM A EIX DE TREBALL DE LA CULTURA, UNA PROPOSTA TRANSVERSAL A TOTA L'ACCIÓ CULTURAL

En la majoria de les propostes d'aquest Pla es planteja que Moià ha de contemplar una dimensió comarcal en tota la seva actuació cultural. Cal tenir ben clar que, divisions administratives (municipals i comarcals) i polítiques a part, Moià serà el que vol ser si actua com a capital d'un territori, el Moianès, s'hi adreça formalment i el té en compte a nivell de propostes culturals. El públic del Moianès, prop d'uns 12.000 habitants, és el públic de Moià. Més enllà, moltes de les activitats culturals del poble seran sostenibles si saben atraure un públic comarcal però també extracomarcal. En la difusió de les activitats culturals és on es materialitzarà més formalment aquesta dimensió comarcal i és aquí on el Consorci per a la promoció dels municipis del Moianès pot jugar un paper clau: la publicitat ha d'arribar a tots els seus racons.

4. CRÈDITS

El Pla d'Acció Cultural de Moià és una iniciativa de l'Ajuntament de Moià que compta amb el suport de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a través del Centre d'Estudis i Recursos Culturals.

De manera general han participat en l'elaboració d'aquest Diagnòstic:

Per part de la ciutadania

Ester Vilajoana (Colla de Bastoners de Moià)
Glòria Pons (Mans unides)
Xavier Vidal (Cercle Artístic del Moianès)
Martí Arañó (Geganters i Grallers de Moià)
Montse Padrisa (Moianès Solidari)
Mª Àngels Baldellou (Centre de Recursos Pedagògics)
Eduard Gómez (El Fanal , Modilianum)
Carme Bermudez (El Fanal)
Iolanda Bordó (AMPA CEIP i C.A.L)
Roger Vives (Ateneu de Moià i C.A.L)

Anna Roca
Enric Oliveras
Jordi Guinart

Per part de l'Ajuntament

Montse Serra
Marta Fàbregas
Ramon Tarter
Jordi Autet
Teresa Terricabres

Per part de la Diputació de Barcelona

Carles Prats i Maeso, director del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Carme Garcia i Soler, tècnica del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Coordinador metodològic i redactor del Pla de Cultura

David Roselló i Cerezuela, director de Nexa Cultural S.L.

